
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОВЖИВАННЮ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ОСОБАМИ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ

В'ячеслав ЧЕРНИШ

Питання запобігання злочинності є основним елементом у системі кримінологічних заходів протидії актам соціально шкідливої антисоціальної поведінки, що тягнуть настання суспільно небезпечних наслідків і завжди було в центрі наукового дискурсу видатних вчених-просвітителів як минулого, так і сьогодення.

Дослідженням питань, пов'язаних з науковою розробкою кримінологічних заходів запобігання злочинності, займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені кримінологи, як: О. М. Джужа, А. Б. Сахаров, Л. М. Сукмановська тощо.

Так, наприклад, О. М. Джужа вважає, що терміни “запобігання”, “профілактика”, “попередження” злочинності є взаємозамінними синонімами, так чи інакше семантичне навантаження вказаних понять спрямоване на убезпечення від негативних соціальних явищ, їх попередження. Водночас різне за змістом тлумачення таких понять окремими вченими кримінологами є надуманим. Для справжнього попередження злочинів необхідно виходити з більш широких позицій: економічних, соціально-політичних, моральних, психологічних, правових тощо [1, с. 108].

А. Б. Сахаров вважає вказані терміни взаємозамінними, при цьому кримінологічна типологізація заходів щодо запобігання, попередження, профілактики злочинності є штучною та суперечливою [2, с. 17].

Л. М. Сукмановська застосовує замість вищезгаданих понять термін “боротьба зі злочинністю”, що, на її думку,

найбільш повно відображає увесь комплекс превентивно-запобіжних заходів протидії таким суспільно негативним явищам, як злочин [3, с. 235–237].

На нашу думку, запобігання злочинам є фундаментальним процесом, що створює передумови, які виключають злочинність загалом як соціально негативне явище. Серед наукових точок зору вчених-кримінологів відсутні наукові дослідження щодо загальносоціальних заходів запобігання зловживанню повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

У даному контексті необхідно виходити з соціально обумовленої природи причин та умов, що детермінують дане кримінальне правопорушення.

Загальносоціальними заходами запобігання кримінальному правопорушенню, визначеному ст. 365-2 Кримінального кодексу України, є відповідна група попереджувальних, запобіжних заходів, спрямованих на усунення загальних (зовнішніх) факторів цього кримінального правопорушення, що має на меті усунути загальносоціальні суспільні протиріччя в діяльності кожного окремого суб'єкта, визначеного в диспозиції досліджуваної статті. Насамперед це мінімізація дії таких детермінантів, як економічні, політико-правові, організаційно-управлінські, соціально-психологічні.

Ураховуючи корисливий мотив зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, загальним без виключення для всіх суб'єктів даного злочину є створення економічних механізмів отримання легального “заробітку”, “доходу” від професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка б значно “перевищувала” рівень матеріальної вигоди отриманої від зловживання службовими повноваженнями.

Підсумовуючи, зазначимо, що ефективна кримінологічна протидія досліджуваному високолатентному суспільно небезпечному кримінальному правопорушенню можлива лише

за умов масштабних, системних і послідовних трансформацій у всіх сферах суспільно-політичного життя. Заклавши такий “фундамент” на загальносоціальному рівні та створивши умови для нормального, гармонійного розвитку особистості, стає можливим виявлення та нейтралізація детермінантів вказаного кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. Кримінологія : підручник / О. М. Джужа та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужа. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 613 с.
2. Теоретические основы предупреждения преступности / Ю. М. Антонян и др. Москва : Юрид. лит., 1977. 256 с.
3. Сукмановська Л. М. Профілактика правопорушень як форма боротьби з проявами тероризму. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах* : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. С. 235–237.